

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A munka ellenértéke.

Néhány szó a fizetésrendezésről. —

Évek óta beszélünk, irunk és a tisztesség toll erejével küzdünk Debreczen sz. kir. város tisztikarának, segéd- és kezelőszemélyzetének, valamint a város összes alkalmazottainak fizetésrendezése érdekében. Szavunk elvész apusztaságban... Elmulik ez az esztendő is és a nemes város közigazgatásának munkásai ott vannak, ahol éveken ezelőtt. Eddig legalább reményük volt arra nézve, hogy a törvényhatóság segít helyzetükön, ma azonban valóban kénytelenek igaznak tartani az olasz mondást: „Lasciate ogni speranza“...

És mi ennek dacára is beszélünk... Ajkunk beszédét nem némithatja el sem a kicsinyes mosolygás, sem az a nembánomság, mely nem akar látni, nem akar hallani. Őrt fogunk ezentúl is állani tisztviselő társaink érdekei felett. Ez kötelességünk azokkal szemben, akik mindenről inkább akarnak hallani, mint a tisztviselők helyzetének javításáról. Ez a nembánomság vagy onnan származik, hogy az illetékes tényezők nem tartják érdemes dolognak a közigazgatás ügyét lehetőségük legjavával szolgáló tisztikart munkájának méltó jutalmazására, vagy oly csodálatos önzés szállotta meg egyesek lelkét, hogy a maguk mindennapi élete boldogulásának felépítésén kívül nem törődnek senkivel, azt tartván, hogy après nous lé deluge...

Ha az első eset áll, akkor ez a feltevés méltatlan és igazságtalan, mert ez a mostani tisztikar kötelességtudás, szorgalom és becsületesség tekintetében az elsők közé tartozik az országban. Ezt nem vonják kétségbe még azok sem, akik szertika munkában meggörnyedő tisztviselőt látni, de tisztességgel javalmazását csodálatos módon ellenzik. Ellenzik, mert a fizetésrendezés talán növelné a pótdadót egy-két százalékkal, ami pedig nem volna elviselhetetlen teher ott, ahol a közköltő más fejlődő városokhoz képest még a 20%-ot sem éri el.

Ha pedig egyéb okok játszanak közre a tisztviselőfizetések rendezésének halogatására, joggal megvárhatnák azok, akiket ez a rendezés kérdése első sorban érdekel, hogy nyilatkoznának ezek a jó urak, hogy micsoda okok támogatják a fizetésrendezés halogatását. Mert ok nélkül okos ember semmit sem halogat. Mi azonban azt hisszük, hogy mivel érdemes okot nem tudnának felhozni, a legkönnyebb módhoz folyamodnak és a halasz-

tás utvesztője felé terelik az ügyet. Minden esetre ez a legkönnyebb módja annak, ha valaminek végrehajtásától irtóznak.

Nem csodáljuk tehát, ha a tisztviselők nagy része így kiált fel: „Állami közigazgatás jöjjön el a te országod“. Mert ebben az esetben eléri a tisztviselő, hogy munkájának ellenértékét megkapja, továbbá nem lesz kénytelen állása megtartása, vagy elnyerése érdekében választások előtt kilincselni, a törzsfőnökök kegyét hajhászni, — mert ez esetben egyedüli ajánló levél a becsületesen teljesített munka lesz... És ha már függünk, hát Uram bocsásson meg nézetemet, de inkább függök az államtól, mint egyesektől. Így marad le azután igen sokszor az érdemes az előrelépés utjáról és hogy a valódi érdem is tért nyer, onnan ered, hogy az értelmesebb többség nem ül fel a vakvezető világtalanok kortes fogásainak...

Elértünk az 1907. év végére... A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság munkálata a fizetésrendezésen kívül elkészült... Látuk a szabályzatot nyomtatásban is... Minden kész volt, csak a nagy sláger hiányzott: közgyűlés szankciója... A forgatást, a vetést becsületesen elvégezték, a jóakarát, a buzgalom csöppeivel és verőfényével igyekeztek nevelni az eszme magvát, már csak az aratás hiányzott, ekkor azonban jött a jégeső egy halasztási indítvány zord villámával és elsöpörte a majdnem bevégzett munkát.

Odalett az emberek vetése...

Odalett a tisztikar fizetésének rendezése...

Sokan azt mondják és hála érte, mert hiszen a remény a jövő előlege, mellyel a múlt deficitjét fedezzük, hogy a „leányzó nem halt meg, csak aluszik“. De mi már annyit reméltünk, hogy remélni már alig tudunk. És látva a naponkint emelkedő drágaságot, a megélhetési viszonyok súlyos voltát, az aggódó családapáknak az étellel való keserves küzdelmét, azt a titáni harcot a gondokkal, nem tudunk mi sem egyebet mondani, mint: várjatok. Várjatok türelemmel, mondjatok le mindarról amihez jogotok van állásotoknál, neveléstechnél, tudásotoknál fogva, mondjatok le az élet legártatlanabb kedvteléseiről, szakítsátok el magatokat a társadalmi élet örömeitől, ne lakjatok egészséges lakásba, haljatok meg, ha betegek vagytok, adósodjatok el, hogy kenyeret kereshessetek, járjatok uraságoktól levetett ócska ruhákba és várjatok türelemmel megváltástok

idejét... Mert türöké az irás szerint a mennyeknek országa és örüljete, hogy éltek és dolgozhattok...

És e feljajdulás nem a tulkövetelés hangja, hanem a tisztas munká megbecsülésének gondolata és kifejezése... Ismételjük: a tisztas munkáé, mert mi vagyunk az elsők, akik azt állítjuk, sőt követeljük, hogy aki here módjára akar megélni a közigazgatási pályán, azt ki kell tenni a sinecurából. De ha dolgozik a tisztviselő, ha lelkének legjavával tehetségel, tudását, szorgalmát és becsületét adja fizetése ellenértéke gyanánt, akkor javadalmazása legalább is olyan legyen, hogy nagy és emésztő, lélekölő és nemes ambicióját meggyöngítő harcokkal, a megélhetés gondjaival ne kelljen küzdenie. Mert csak egy oly testületben fejlődhetik ki nemes verseny a kötelességek hű teljesítésében, ahol a munka erkölcsi és anyagi megbecsülést nyer és a kötelességtudást anyagilag is kellő mértékben jutalmazza...

Közel százezer korona az az összeg, melyet drágasági pótlék címen veszünk fel költségelőirányzatunkba. Ez az összeg ugyszólván mitsem segít a tisztviselők és alkalmazottak helyzetén. Nagy áldozatkészség ezen összeg megszavazása a közgyűléstől, de ez az áldozatkészség már alig emelkednék néhány százalékkal, ha valahára nyélbe ütne az új fizetésrendezést, mely immár kidolgozva várja a törvényhatóság szánkcióját.

Mi tisztában vagyunk azzal és nem egyszer hangsúlyoztuk is, hogy nem védelmezünk népszerű ügyet, mikor a fizetésrendezést sürgetjük. És ennek dacára is szorgalmazni fogjuk azt mindaddig, míg eredményre nem jutunk. Kegyeletet nem kérünk, tapsokra nem vágyunk, a leki-csinyelés mellett nemes önérettel haladunk el, mert érezzük, hogy egy munkáját becsületesen végző, egy hivatását minden irányban lelkiismeretesen betöltő tisztikar érdekeit szolgáljuk... Tisztársaink érdekeit tiszta tollal védjük és dicsekvés nélkül állíthatjuk rendületlenül, meg nem tántorodva egyesek erőtlén megjegyzéseitől és még erőtlenebb kritikájától.

És nem fogunk hallgatni, mert bizunk törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk tagjainak többségében, mely szavaink igazságának tudatában nem zárkózik el a fizetésrendezés égető kérdéseinek megoldásától... És ha mégis csalódnánk, ha a nembánomság ülne ügyünk felett diadalt, akkor, az anyagi boldogulás reményének szélfoszlásával lelkünk sajgó érzését enyhíteni fogja az a tudat, hogy mindent elkövettünk tisztviselő társaink érdekében...

Annyit azonban már most is mondhatunk, hogy csalódás után is épp úgy dicsérhetjük a tisztviselők munkáját, mint most, mikor éppen erre a hivatkozással kérjük a fizetésrendezés mielőbb való keresztülvitelét... Mert a tisztikar és a város összes munkásai tudnak dolgozni és fognak akkor is, ha munkájuk aránytalanul is lesz fizetve...

A városi muzeumból.

Zoltai Lajos muzeumi őrt a muzeumok és könyvtárak főfelügyelősége meghívta a tószegi ásatások tanulmányozására, fedezve költségeit. Az ügybuzgó muzeumi-őr most állította össze a jelentését a következőkben:

Jelentés

a tószegi tanulmányozó kirándulásról. (1907. okt. 17—18.)

A muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége f. évi 958. szám alatt kelt, úgy muzeumunkra, mint reám nézve kitüntető leiratával alkalmat és módot adott nekem arra, hogy a nemzeti muzeum tószegi ásatásait több napon keresztül szemlélhessem, azzal a céllal, hogy az ott szerezhető tapasztalatokat annak idejében Debreczen város muzeuma régészeti ásatásainál értékesítem.

Az utasnak, ha Szolnok felől akár kocsin, aki vasuton (Szolnok—kiskunfélegyházi vonal) közeledik a pestmegyei Tószeghez, messziről feltűnik egy nagy kiterjedésű dombnak meredekre omlott, homorun sötétlő magas oldala. Ha pedig egészen közel érünk e domhoz, az országutól és vasutól balra, a falutól már csak félkilométernyire, három széles, lapos halomot látunk magunk előtt. A középső legterjedelmesebb s legmagasabb. Hossza mintegy 200 méter; szélessége 50—60 méter; de régen talán kétszer annyi volt, amíg az innen félóránnyira folydogáló Tisza kiöntései (valami 50 év óta) keleti részét el nem mosták. Magassága erről az oldalról 7 méter. Északi és déli végén, kissé nyugotra elébbre tolva, két kisebb, alacsonyabb domb emelkedik, mint athleta ököbe szorított két karja. Ugy vélhetjük, hogy ezek a jobb- és baloldali dombok a közből eső ősi anyatelep külső erődítményei, mintegy „elővárosai“ voltak. A Tisza vize félig ezeket is elmosta már. Hihetőleg éppen az így keletkezett omlások által a tószegi őstelep régen magára vonta már az archaeologusok figyelmét. Többen kisebb ásatásokat is rendeztek ott. Tudtommal beseinyei Szél Farkas egy negyed századdal, dr. Posta Béla 18 évvel ezelőtt. A nemzeti muzeum mostanában az egész telep tervszerű feltárását elhatározta. E végből megvásárolta 3000 koronán az abonyi közbirtokosságtól mindhárom halom területét, az északi, kisebb dombra épült Kuczorgó nevű csárdával együtt, mely az ásatást vezető muzeumi tisztviselőnek alkalmas szállást ad.

A nagy munkához, mely az archaeologia mivelő és barátai körében általános érdeklődésre méltán számíthat, 1906 őszén kezdettek, a középső nagy halom omlásos, keleti oldalán. Minthogy különböző okoknál fogva csak ősszel, szeptember, október hónapban dolgoznak, az ásatás 8—10 évig eltart. A nemzeti muzeum a vezetést egyik gyakorlati tapasztalatokkal bíró tisztviselőjére dr. Márton Lajos segédőrrre bizta, ki becsúvágytól szított lelkesedéssel tölti be szép feladatát, mely főként „az egykori lakótelep szerkesztésnek feltárására“ törekszik.*

Dr. Márton ur tehát az ásatást olyképen intézi, hogy úgy függélyes, mint vízszintes irányban felmérhető átmetszetekeket kapjon. Ezen átmetszetekekről rajz felvételeket is készít. (Kár, hogy a nemzeti muzeum fényképező készüléket nem bocsátott rendelkezésére; s így legszükségesebb esetekben egy tószegi amatőrhöz kénytelen fordulni.) Az átmetszetekeket pedig úgy kapja meg, ha az omlásos oldalra futó hosszabb (az idén 20—24 mtr. husszu) és mindig 2 méter széles szeleteket fog fel. Ezekből a földet akként hordatja le, hogy az ásót kezelő munkások mindegyike ugyanazon időben egy szintben dolgozik. Márton ur pedig minden jelentékenyebb lelet (tüzelő és házhelyek, hulla és urnasírok, cölöplyukak) fekvését leméri és térképezi. Amint egy szelet földjét egészen a szűz humuszig lehordták, az így előtte álló függőleges falat e célra konstruált (de még tökéletesítésére szoruló) háló segítségével lerajzolja. (Meg kell jegyezni, ha ügyes rajzoló.) Ily módon a kulturrétegek elhelyezkedését majdnem lépésről-lépésre szemlélhetővé fogja tenni majdan megirandó munkájában s beszédes térképeket is mellékelhet az egymást követő korszakok lakóhelyeinek

*Jelentés a nemzeti muzeum 1906. évi állapotáról. 170 l.

alapszerkezetéről. Természetes, hogy minden nap pontos feljegyzést vezet észleleteiről, meg a talált tárgyakról. A munka technikai részéhez tartozik az is, hogy Márton ur, bár állandóan 17 napszámossal dolgozik, akik közül egy rég kipróbált hüségű, megbízható ügyes előmunkás, — mindig csak két ember. Ezek mögött más kettő a földet lapátolja le a mélységbe, vagy fel a partra, aszerint amint a domb tetején, derekán, vagy pedig a legalsó rétegekben folyik a munka. Hatan a targoncákat töltögetik meg; más hatan tovább tolják új halomra, mely az átforgatott földből a régeinek helyén keletkezik.

Az egymásra halmozódott kulturrétegek átlagos magassága 5—6 méter. De néhol 8 méter magasságot is elérnek. Ott tudnillik, ahol dr. Márton ur már az eddigi munkálatok során, egy ősrégi árok, egy széles és mély sánc nyomait fedezte fel. Ugy látszik, hogy az árok párhuzamosan halad a domb nyugoti szélével, vagyis mintha kerülékesen fogta volna be a legelső települők szállását. Ez esetben az őstelep legrégebb határa és erősítése volt, amely idővel további terjeszkedés következtében lassankint betöltődött.

Már az eddigi ásások igazolják a nagy olasz archaeológus, Pigerinit, aki az omlásokban észrevette a cölöp építmények nyomait, a tószegi őstelepek az itáliai terra-márakkal való atyafiságát. Ugyanis Márton ur sűrűn találkozik az alsóbb rétegekben 5—20 cm. átmérőjű, kerek, függőleges mély lyukakkal, amelyek a bennük lévő fakorhadványokból következtetve, cölöpök helyei. Ez üregek alsó végökkel a szűz földbe is lenyulnak. De sok cölöp már a kulturrétegben végződik. Ezek felett meg vízszintes gerendázat nyomai és tüzhelyek mutatkoznak. Dr. Márton ur e két rendbeli cölöpsort két korszak művének tartja s úgy véli, hogy a telepet, ha többször nem is, — egyszer bizonyosan megújították. Azonban egy-egy cölöp csoport kétségtelenül szabályos elhelyezkedését még eddig nem sikerült megállapítani, legfeljebb csak egyes falak irányát követhette. Térképén, akár az égen a csillagok, olyan tarka össze-visszaságban tűnnek elő a cölöpök helyeit jelző nagy fekete pontok.

Miként általában a terramárak (csépai, füredi, Ásotthalom, szlevényi, szihalmi s Pómentiek), úgy a tószegi őstelep eredete is a csiszolt kőkorbba nyulik vissza. Legalsó rétegeiből kizárólag neolith-korbeli tárgyak: tipikus kő és csonteszközök, ezeknek megfelelő keramikai készítmények, valamint a hullatemetkezés emlékei: zsurgított csontvázak jönnek felszínre. Még a középső rétegekben is a kőkorszakot jellemző mész (kréta) betétes edényeket lelnek. Csak a legfelső rétegekben találunk, — még eddig elvéve — tapaszos házfalak omladékai között bronzeszközöket. Az innen kikerült edények alakja, díszítése is eltér a régebbiektől. Sőt a halotthamvasztás terjedő szokása is előtűnik.

Nem lehet feladatam, hogy kimerítő jelentést írjak ez igen érdekes és tanulságos régészeti ásatásról. Hiszen az ideitől több százra rugó leleteknek is csak egy részét láthattam. Kiküldetésemből folyó kötelességemnek eleget teszek, ha néhány tipikus lelet rajzát, a telep látképét és saját kontár felmérésem után készült kezdetleges térképét az eddig elmondottak kiegészítéséül mellékelem.

Dr. Márton ur annak idejében bizonyosan nagyszabású munkával számol be e szakszerűen vezetett gazdag ásatásról. Isten segítse föltett szándékában!

Én mindig kedvesen emlékszem vissza a véle Tószegen töltött szép napokra. És hálásan köszönöm a múzeumok és könyvtárak főfelügyelőségének a saját kezdeményezéséből eredett kiküldetést és anyagi támogatást, amely hazánk legnagyobb cölöpépítményes őstelepeinek tanulmányozását nekem lehetővé tette.

Kelt Debreczenben, 1907 okt. 30.

Zoltai Lajos,

Debreczen sz. kir. város múzeumának őre.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debreczen város közigazgatási bizottsága csütörtökön délután ülést tartott, melyen a város múlt havi közigazgatási állapotairól számoltak be. A szokásos havi jelentésükön kívül érdekesebb tárgya volt az ülésnek a reáliskolautcai izraelita imaház bezárásának a kérdése. A többi izben megfélebbezett ügyben a közigazgatási bizottság úgy határozott, hogy a magánimaházat bezáratja.

Másik érdekes tárgya az ülésnek a Bádogos-utcai postahivatal felállításának volt.

Jelen voltak Weszprémy Zoltán főispán elnökle alatt Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, dr. Magoss György tiszti főügyész, dr. Tüdös Kálmán főorvos, Király Gyula, Szabó Kálmán, Bészler Károly tanácsnok, Faust Elek pénzügyigazgató, Latinovics Mihály államépítészeti főmérnök, Csánky Viktor kir. tanfelügyelő, dr. Tüdös János, Juhász Ignác, Somogyi Pál, dr. Kocsár Gábor, dr. Balkányi Miklós, dr. Fejér Ferenc, Varga Károly tb. tanácsnok, Aczél Géza főmérnök.

A polgármester jelentése.

Először a polgármesteri jelentést terjesztették elő, melynek fontosabb részletei a következők:

Letartóztatott a rendőrség a múlt hónapban 5, kihágásért 204 egyént, a városból eltoloncoltak 26, a városon keresztül toloncoltak 52, kényszerutlevéllel kiutasítottak 17 egyént. A rendőrkapitányság 28 iparosengedélyt adott ki, amelyekért 280 korona folyt be iparoktatási célokra, kiadtak még 113 munkakönyvet. A katonai létszám a következő volt: közöshadseregbeli 1623 ember, 504 ló; honvédségi 1284 ember, 433 ló. Beszállásoltak 2 tábornokot, 10 törzstisztet és 14 tisztet. A nyulási barakkokban november hó folyamán 300 honvéd póttartalékost szállásoltak el.

Főorvosi jelentés.

Az egészségügyi viszonyok november hónapban rosszabbodtak. A tifusz csökkent, ellenben a kanyaró és a vörheny szaporodott, a torokgyík és számarhurut szórva nyosan fordult elő. Tifuszban 6, vörhenyben és torokgyíkban 2—2 haláleset fordult elő. A piac vizsgálatot és egyéb egészségügyi intézkedéseket pontosan eszközölték. A hatóság elkoczott 8 és fél kiló romlott borjухust, 1 kosár paradicsomot, két kosár tojást, egy egész dögdísznóhust. Több feljelentés történt hamis mérlegek és kávéházak tisztatlansága miatt.

A múlt havi népesedés.

Született a múlt hóban ref. 86 fiu és 82 leány, róm. kath. 21 fiu, 17 leány, gör. kath. 3 fiu, 3 leány, gör. kel. 1 fiu, ág. ev. 2 fiu, izr. 7 fiu, 6 leány. Összesen: 120 fiu, 108 leány.

Elhalt a múlt hóban ref. 61 férfi, 78 nő, róm. kath. 19 férfi, 14 nő, gör. kath. 4 férfi, 3 nő, ág. ev. 3 férfi, izr. 6 férfi 3 nő.

A természetes szaporodás száma 67. Fontosabb halálok a következők: tüdővész 17 esetben, hevenyfertőző betegségek 10, rák 9, görcsök 7, bélhurut 3 esetben. Vetélés 10 esetben történt.

Házasságra lépett 105 pár, ebből ref. 64, r. kath. 7, izr. 4, vegyes vallású 30 pár.

Debreczen közkórházának betegforgalma a következő volt: novemberre átjött 288 beteg, felvettek a hó folyamán 298, kibocsátottak 301 beteget. Meghalt 16, maradt decemberre 269 beteg.

A mentőket 60 esetben vették igénybe, a hatóság 32, magánosok 18 alkalommal.

A kerületi orvosok 167 fekvő és 374 fenjáró szegény beteget gyógykezelték.

Tanügyi viszonyok.

Debreczen város mult havi tanügyi viszonyairól Csánky Viktor kir. tanfelügyelő a következő jelentést terjesztett elő:

A közoktatásügyi miniszter a debreczeni máv. munkástelepi állami népiskolának ingyen taneszközöket, a debreczeni községi gazdasági iskolának pedig állattenyésztési szemléltető ábrákat és varrógép beszerzésére 160 koronát engedélyezett. A közoktatásügyi kormány a paci és a nagy-cserei tanyai iskolai tanítói állásokra kihirdette a pályázatot

A polgármester a Csapó-utcai reform. iskola egy tantermét járvány miatt bezáratta. A tanyai iskolákba befejeződtek a beiratások, a belső ohatiba 74 mindennapi, 21 ismétlő, az onódiba 92 mindennapi tankötelest irtak be. Az országos tanítói árvalházban 89 fiu, 82 leányt nevelnek.

Az adóprés működése.

Egyenes adóban 306,199 korona, hadmentességi díjban 559 korona, bélyegjövedékben 128,388 korona, jogilletékben 45,713 korona, díjjövedékben 1589 korona, dohányjövedékben a vármegye fogyasztásával együtt 177,060 korona, határvámjövedékben 24,538 korona, fogyasztási és italadóban 25,110 korona folyt be. A mult év októberéhez képest 156,925 koronával fizetett Debreczen népe több adót. A pénzügyigazgató 15, a pénzügyminiszter 44 esetben adott fizetési halasztást.

Ezután felelőzési ügyek kerültek eldöntés alá.

Igy határozott a bizottság a reáliskola-utcai magánimaház ügyében. Ezt a magánimaházat a tanács bezárni rendelte, ami ellen az érdekeltek felelőztek. A közigazgatási bizottság helybenhagyta a tanács intézkedését.

A káromkodás népünknel.

Nem egyszer irtunk már népünk gyalázatos szokásáról, megrögzött bünéről: a káromkodásról

És tapasztalatunk révén hittal állítjuk, hogy káromkodóbb, mosdatlanabb száju köznép nincs egész Magyarországon, mint a debreczeni.

Káromkodás, durva szitok az ébredése, ez az esti imádsága!

Ha jól megy dolga, örömeben káromkodik, ha az élet keserőségei omlanak rá, bánatában áll harcban az égiekkel

Még az enyelgése sincs káromkodás nélkül és sokszor csak a templom küszöbén hal el ajkán annak az Istennek a káromlása, akinek házába lép imádkozni

Ebből a rút szokásából támad aztán durvallelkűsége, mely valóságosan gázol embertársainak tisztességébe.

Káromkodik az utcán, otthon a gyerekei közepett, unalmas óráiban és munkája közepett egyaránt És bántja az Istent oly éktelen szitkokkal, hogy szinte ökölbe szorul a kezünk, halva a megvadult ember piszkos kifakadásait.

Az embertől aztán eltanulja a gyalázatos káromkodást, fajtalan beszédet, éktelen átkozódást az asszony és a gyerek. És hitvány lelküknek rongyait szétszórják az utcákon, a köztereken,

nem törődve a tisztességes emberek botránkoztatásával és az ártatlan gyermeki szivek megfertőzésével.

Még a legsivárabb lelkü ember is elgondolkozik azon a mélységes sülyedésen, hova köznépünk jutott. A jó érzésű járókelők pirulva mennek az utcákon hallva azokat a gyalázatos beszédeket, melyeket a nap minden órájában özönével hallhatnak.

És csodálatos, hogy ezt a fekélyt nem lehet kiirtani Már pedig városunk jó hírneve okvetlenül megköveteli, hogy ezeken a tarthatatlan állapotokon valamiképpen segítsünk.

Mert Budapest nagy város és a nagy kultúra mellett szemetét is találunk ott bőven. Kétes alakok suhannak el mellettünk, a nyomortól és büntől elborult embereket látunk uton-utfélen, de ezredrésznyi káromkodást sem hallani ott, mint nálunk csak egy vasárnap délután a piac-utcai aszfalton.

Ez az oka aztán, hogy akinek sürgős dolga nincs, az ugyan nem mozdul ki sétálni vasárnapokon. Harsog ilyenkor az utca a triviális beszédektől, az égbekiáltó káromkodásokról, arcpiritó megjegyzésektől és a néphumornak csufolt galád mocskolódásokról. Elmondhatjuk, hogy a falu kutjánál tisztességesebben viseli magát a község apraja-nagyja, mint nálunk a vasárnapi vegyes publikum.

És fájdalom! ennek a gyalázatos szokásnak a gyökere már beléereszkedett a népnek természetébe. Szép szóval ezt orvosolni többé nem lehet. Éles késsel kell kivágni ezt a fekélyt és radikális eszközökkel kell visszavezetni népünket a becsületes viselkedés útjára.

A rendőrség legyen szigorú és ha kell, kiméletlen az utcai botránnyhősökkel szemben. Fogja nyakon a káromkodót és zárassa le kiméletlenül és a hatóság sujtja érzékeny pénzberséggel. Ha már nem szabad az ilyen sehonnaira huszonötöt veretni, legalább a hüvösre kell tenni, vagy amitől legjobban fél: pénzberséggel sujtani. Aztán egy új, szelidebb erkölcsű nemzedéket kell nevelni. Ez a nevelés kezdődjék a szülői háznál és folytassa, erősítse azt a templom és az iskola. Lelkészek és tanítók szent kötelessége lenyesegetni a gyermek lelkén rügyező fattyuhajtásokat. Erkölcsre, tisztas beszédre kell tanítani az ifjúságot, templomi beszédekben a felnőtteket. A templomban ne fejtegetjük a dogmákat, ne bizonyítsuk az Isten létét, hiszen talán a népek ezrei jobban és erősebb hittal hiszik ezeket a nagy igazságokat, mint sokan, akik felfuvalkodottságukban tagadnak mindent, ami természetfölötti.

Több gondot a népnevelésre és kevesebbet a politikára. A gyermek lelkébe pedig ne csak a tudás magvát vessük el, hanem erkölcsre is tanítsuk őket

És akkor kevesebb lesz a mosdatlan száju ember, tisztább nemcsak az utca, hanem az emberek lelke is.

M. kir. posta- és távirdaigazgatóság Nagyvárad.

42,933—907.

Figyelmeztetés

a postai csomagok célszerű csomagolása,
helyes címzése stb. tárgyában.

A karácsonyi és ujévi rendkívüli csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja.

Különösen szem előtt tartandók a következők:

1. Pénzt, ékszert más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad.

2. Csomagolásra faláda, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyu tárgyakkal pedig erős csomagoló papir használandó.

Vászon vagy papirburkolattal biró csomagokat göb nélküli zsineggel többszörösen és jó szorosán át kell kötni, a zsineg keresztezési pontjain pedig pecsétviaszszal le kell zárni.

A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó.

3. A címzésnél a címzett vezeték- és utónevének, vagy más megkülönböztető jelzésnek (pl. ifjabb, idősb, özvegy stb.), továbbá a címzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére kiváló gond fordítandó: a Budapestre és Bécsbe szóló küldemények címirataiban ezenkívül a kerület, utca, házszám, emelet- és ajtó-jelzés stb. kiteendő.

A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges.

4. A címet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, úgy a cím fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapírra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni és erősíteni.

A papírlapra írt címeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani.

Felette kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címirat összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is elhelyezve arra az esetre, hogyha a burkolaton levő címirat leesné, elveszne, vagy pedig olvashatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása után a jelzett papírlapról leolvasható cím alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen.

Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő címirat felső részén is kitüntesse.

5. A személyszállító vonatok rendes közlekedésének biztosítása céljából folyó évi december 19-től 24-ig a postai csomagok nagyobb részét a vasuti fővonalakon nem a rendes mozgópostákkal, hanem gyorstehervonatokban rendszerezett külön csomagszállító menetekkel szállítjuk. Ezen körülmény a csomagok szállításában némi késleltetést idéz elő. Hogy a rendszerint alkalmi ajándéktárgyakat tartalmazó postai csomagok mégis idejében rendeltetési helyükre szállíthatók legyenek, kívánatos, hogy a közönség a csomagokat ne az utolsó napon, hanem egy-két nappal előbb adja fel.

6. A csomagok tartalmát úgy a címiraton, mint a szállítólevélen szabatosan és részletesen kell jelezni.

Budapestre és Bécsbe szóló élelmiszereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (husnemű, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok címirataira, nemkülönben az ilyen csomaghoz tartozó szállítóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.).

A tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja.

Nagyvárad, 1907 november hó.

Siket Traján, s. k.

A gazda teendői december hóban.

Szántó föld, rét. E hónapban a trágyahordás a főteendő s kivált ha jó szánut van; igyekezni kell a kedvező alkalmat kihasználni. Ha az idő enyhe, néha még a téli ugarlás is folytatható. Ha a hó vastagon fekszik a vetésen, s közben beállott napos idő következtében a tetetje megjegesedett, — ami a levegő behatolását meggátolja, — akkor nagyon tanácsos azt sertésnyájjal, vagy könnyű fogással megjárítani. Mert különben a léghatlan burok alatt tavaszra kiválik a vetés, kivált ha kövér és sűrű. A megjárítás összezuzván a levegőt elzáró jégburkot nem félhetünk a kipállástól.

A réten a haszontalan bokrok, tüskék irtása folytatható, nemkülönben az összegyűjtött hamunak, pernyének trágyául való kiszórása is, mert a fehér havon jól meglátszik a kiszórt hamu, tehát igen egyenletesen dolgozhatunk. Másrészt a szél se fogja a hamut elhordani, mely majd az olvadó hóval szépen lejut a növényekhez.

Istálló. Óvni kell az állatokat a meghűléstől, de azért az istálló rendszeres szellőztetése alkalmas időben el ne maradjon. Hiszen sok bajnak a romlott levegőjü, rossz ajtókkal, ablakokkal ellátott hideg istálló az oka, amiről azonban sok felületes gazdának sejtelve sincs. A vemhes állatok különös figyelmet kívánnak. Ezekre nézve ugyanis nagyon veszedelmes lehet a fagyos répa, nemkülönben a nagyon hideg víz is, ami könnyen gyomorathűlést és elvetélést okozhat. Az almózis is, a lehető legbővebb legyen. Rövid időre mindennap ki kell a jószágot az istállóból bocsájtani, ami csak nagyon zord időben maradhat el. A kuthoz vezető utat csuszós, jeges időben be kell szalmával vagy homokkal hinteni, hogy a jószág el ne essék. A vemhes kancák és csikók takarmányozására, nagy gond fordítandó. A tinók járomba tanítását, valamint a csikók hámba szoktatását is meg kell kezdeni.

A meddő juhokat, ürünyáját néhány óráig ki lehet a vetésekre verni, ha ugyanis fagyos a talaj, természetesen ügyelve arra, hogy a nyáj egy helyen huzamosabban meg ne terüljön. A sertések különösen megkivánják a jó meleg ólat s a bő almózást. A hideg ól rendkívül megsanyarja a sertést, amit csak soká hever ki, vagy előbb-utóbb bele is pusztul. A malacokat már kéthetes koruktól fogva kezdjük árpára vagy zabra szoktatni, négyhetes koruktól fogva azonban az árpa egy részét kukoricával is lehet pótolni. A malacoknak annyi takarmányt kell adni, amennyit elfogyasztanak, ami a hatheteseknél száz darabjára 30—35 literre megy s folyvást emelkedik lassanként úgy, hogy 12 hetes korukban már 80 liter körül fogyasztanak.

Baromfi. Fődolgoz e hónapban a baromfiakat, de kivált a tyukokat a nagy hidegek ellen védeni, mely célból kemény időben támogassuk be az ajtókat kukorica- vagy zsupkévékkel. Inni is enyhős vizet adjunk nekik, rendkívüli hidegben pedig ki se bocsássuk őket, az óljukat azonban gyakran kitisztítjuk s polyvával kevert ocsut adjunk be nekik, hogy kapargálhasanak. Egyszerű és jónak bizonyult mód az a tyukól felmelegítésére, ha az ól földjét jó vastagon szalmás trágyával töltik fel s azt letapossák, telül szalmát vagy polyvát hintvén. A trágya természetesen erjedésbe jövén sok meleget fejleszt és

telket (az ugynevezett Baranyi-házat), mely 20.000 forintra volt becsülve, átadta a zsandárság részére kaszárnának, oly feltétellel, hogy az ugynevezett házutáni földje a város tulajdona marad és ha a város idők multával vissza óhajtja venni ezen telket, ez jogában fog állani, de tartozik egy alkalmas épületet adni cserébe, habár nem is oly előkelő és forgalmas helyen, mint ahol a Baranyi-ház áll. A helytartótanács, valamint a város a szerződést aláírták és a zsandárság elfogadta a nevezett épületet, mely most a kincstár tulajdona.

Most csak ennyit akarunk a ház történetére megjegyezni. Legközelebb elmondjuk a Baranyi-ház további sorsát és nem kételkedünk, hogy az általunk felhozandó okmányok siettetni fogják a posta- és pénzügyi palota kérdésének megoldását.

— **Gyógyszertár megnyitás.** Aranyi S. Árpád f. hónap 5-én megnyitotta új gyógyszertárát a Külsővásár-lér 7. sz. alatt.

— **Hírek a városi muzeumból.** Debreczen város muzeuma közelebb igen érdekes s archaeologiai szempontból becses bronzkori tárgyakkal gyarapodott vétel után, a föld tulajdonosa pedig a leletből őt illető részről muzeumunk javára önként lemondott. A kincset Debreczen szomszédságában találták földforgatáskor. Áll pedig a depos lelet egy pronzkardból, mely pengéjének szokatlanul gazdag díszítése és markolatának romboid idomu záródása által általános feltűnést fog kelteni az archaeologusok között; továbbá egy hasonló módon és izléssel díszített korongos harcifejszéből, amely a híres gaurai fejszékkel rokon; egy másik ugyanilyen, de díszítetlen harcifejszéből; egy szintén ritka alaku szépen cifrázott fejszéből és még nyolc darab különféle nagyságu egyszerű harci csákányból. Mind a 12 darab teljesen ép. — Tegnap kedves látogatói voltak a muzeumnak. A ref. felsőbb leányiskola II. osztálya Rác Erzsébet tanárnő vezetése alatt nézte meg a muzeumot, ahol a muzeum őre kalauzolta őket s magyarázta meg a legnevezetesebb muzeumi tárgyakat. A városi muzeum elkészült a Mélius Péter sirja keresését ismertető jelentéssel s azt tegnap megküldötte a város és egyház által alakított bizottság tagjainak. A jelentés nem elégszik meg a fellásott sírok és talált régiségek leírásával, hanem kimerítő történetét adja a Mélius halála 300-ik évfordulójakor, 1873-ban idevonatkozólag megindult mozgalomnak s kritikailag foglalkozik mindama történelmi nehézségű kérdésekkel, amelyeket Révész Imre Méliusz és társa sirhelyeit illetőleg a Figyelmeztető 1875. évi folyamában felvetett, de amelynek megfajtására azóta mind máig senki sem gondolt. A muzeum jelentése, amelyhez több magyarázó rajz s térkép van mellékelve, még csak a magán levéltárból való tegrégibb térképek után is, e kérdésekre is megfelel.

— **Olvassunk e az ágyban?** Az ágyban való olvasás, írja egy angol orvos, tulajdonképpen az egészség fényüzése, csak úgy, mint a hideg fürdő reggel. Van, aki elég egészséges, hogy megtehesse, de ha tuloz vele az ember, könnyen meg is árt. Sok ember erősen izgatott lefekvés idején, idege feszült, gondolatai egymást kergetik s ha mindjárt eloltja a gyertyát, nagyon sokáig nem tud aludni a sötétben. Az ilyen embert egy félórai ágyban való olvasás némileg lecsillapítja, sőt gyakran valóságos jótétemény is ez az idegeire. Nem sza-

bad azonban sokáig olvasni s az olvasás ideje alatt kellő és helyes irányból jövő világosság legyen.

— **Németh András gyásza.** Mélységes csapás érte Németh András városi bizottsági tagot, az Arany Bika bérlőjét. A Gondviselés elszólította mellőle lelkének felét, hűséges, gondos élettársát. A jó asszony, ki családjának élt, napestig fáradozott, hogy megossa és megkönnyitse férjének gondjait. Áldott lelkü, meleg szivü asszony volt, lótevője a szegényeknek, pártfogója minden szépségnek és nemesnek. Amily szorgalommal intézte házának dolgait, épp oly szeretettel csüggött nemcsak édes gyermekén, hanem azokon is, kik az ő szive közelében találtak fel második édes anyjukat. Egész élete a nagy kötelességek teljesítéséből állott, nem engedett magának pihenést. Ezer gondja közepett azonban megőrizte lelkének üdeségét, jó kedélyét. Kedves modoru, szép műveltségü urasszony volt, aki bár tehette volna, sohasem pihent, lankadást nem ismerő buzgalommal építgetve a családi boldogság erős várát. Méltán könyezték ravatalánál őt szerető és megbecsülő férje és gyermekei. Veszteségüket az első pillanatban nem pótolhatja semmi és csakis a megboldogult tisztelőitől jövő igaz részvét adhat némi vigasztalást szivsebükre.

A megboldogult temetése nagy részvét mellett ment végbe folyó hó 4-ikén, a katolikus egyház gyászpompájával. Szebbnél-szebb koszoruk borították a ravatalt és városunk nagy közönsége igaz részvéttel bucsuzott el az elhunyt jó asszonytól, ki hivatását mint anya és feleség nemesen töltötte be.

Az Ur kegyelme legyen vigasztaló az ő itt hagyott szerettei részére, míg a megboldogult találja fel hitének jutalmát, a boldogságos nyugalmat ott a tulvilágban. Áldás emlékezetére!

Magasan vezetett villany-sodronyok veszedelme elszakadaskor. Már több ízben nagy szerencsétlenséget okozott a magasan vezetett villany-drótok elszakadása. A lelőgő drót-huzal ha esetleg embert vagy állatot megérintett, nemcsak veszedelmes égési sebet, hanem halált is okozott. Ott pedig, ahol telefon-drótokra esett, a nagy villanyáram a vékonyabb vezetéket és magát a telefon gépeket tette tönkre. Ezeknek a veszedelmeknek elhárítására Gould mérnök igen egyszerű szerkezetű védőkészüléket szerkesztett, miáltal az elszakadt dróthuzal nem okozhat szerencsétlenséget. A védőkészüléknek két karja van, amelyek kampósan végződnek. Ha a védőkészüléket a villany-drótokat tartó oszlopra erősítik és a kifeszített huzalt horgos végükkel belekapcsolják, akkor bárhol el is szakad a drót rögtön leesik, de abban a pillanatban villanyáramtól kikapcsolódik és minden veszedelem nélkül érinthető meg. Hogy a biztonsági készülék meg ne rozsdásodjék, horgai be vannak aranyozva, miáltal a villanyáram vezetésében semmi fennakadás nem történhetik. Az amerikai villanyos vaspályák a Gould-féle biztonsági készülékekkel szerelték fel áramvezető magas huzalaikat és azóta nem is fordul elő drótelszakadási szerencsétlenség.

A fővárosi tisztviselők új nyugdíjszabályzata. Rényi Dezső fővárosi tanácsnok most készült el a fővárosi tisztviselők nyugdíjszabályzatát módosító tervezettel, amelyet hétfőn terjesztett be a tanácshoz. A tervezet úgy a közigazgatási, mint a közoktatási személyzet ellátási ügyeit felöleli. Legfontosabb intézkedése a nyugdíjalap kérdésének a megoldása, mert enélkül a szabályzat revíziója keresztülvihetetlen. A nyugdíjalap ma 7 millió

az ól levegőjét enyhévé teszi. Ez esetben azonban enyhébb időben a szellőztetésről sem szabad megfeledkezni.

Szőlő és pince. Ha alkalmas az idő, a rigolirozás folytatható, nemkülönben a trágyahordás is. A karókészítésre is ráérünk most. Az új borokat most már rendesen mind fel lehet tölteni. Nagy hidegben a pinceablakokat be kell rakni szalmastrágyával.

Méhes. Most egyéb teendő nincs, mint a méhek háborítatlan nyugalma fölött őrködni. Szükséges a méhest gyakran meglátogatni: nem történt-e valami baj? Különösen hófúvások után nem tömődtek-e be a röplyukak. A méhesbe azonban mindig csendesesen, óvatosan, zörgés nélkül menjünk. Néha a cinkék s egyéb madarak is zavarják a méhest, tehát az ellen is meg kell a szükséges óvintézkedést tenni.

Épületek és udvar. Különösen gondunk legyen a kazlakra, boglyákra, melyeket ilyenkor a varjuk, verebek megszoktak dibolni s utat nyitnak a hóolvadás és esővíz behatolásának. A jégvermek megtöltéséről már most lehet gondoskodni.

Védekezés a fa- és széndrágaság ellen.

— **Allítsunk gázkályhákat.**

A városban egyebről sem beszélnek most, csak a drágaságról. És valóban, szomorúan aktuális lett ez a téma, mert maholnap a megélhetés valóban művészet lesz. Nemcsak a kötött jövedelmű ember él nehéz gondok között, hanem a módosabbak is feljajdulnak a nagy drágaság láttára. Az élelmi szerek tíz év alatt 63%-kal emelkedtek, de magasra nőttek az élvezeti cikkek is, valamint mindaz, ami a kereskedelemben és iparban előfordul.

Az emberek védekezni próbálnak a drágaság ellen. Keresve kutatják a megélhetés könnyebb módját. Amott szövetkezeteket alapítanak, emitt közös konyhát építenek, sőt egyes városok, mint Budapest, Kecskemét, Temesvár, Selmeczbánya, minden lehetőséget elkövetnek, hogy lakosaiknak valamelyes kedvezményt nyújtsanak.

A jelenlegi állapotok annál leverőbbek, mert jön a tél. Azok a tudósok, akik a csillagokból olvassák ki a jövőt, azzal biztatnak ugyan, hogy a ránk jövő tél nem lesz olyan szigorú, mint a tavalyi, ez azonban oly vigasztalás, amelynek nyomában csalódás is jöhet. De bármily tél következik is reánk, annyi bizonyos, hogy fűtőanyagra szükségünk lesz. Ezen szükségletünket azonban az idén drága pénzen fogjuk beszerezni. A fa ára emelkedőben van és biztosra vehetjük, hogy egy ölfá a behozatallal és felvágással legalább is 44—46 koronába fog kerülni. Csak öt ölet véve fel egy közepes háztartáshoz, a tüzelőanyag a legtöbb ember zsebéből ki fog venni 220—230 koronát, melyet ha felosztunk hat órára a késő őszi, tél és kora tavasz tartamára, havonként 36—38 koronába fog kerülni a fűtés, pedig öt ölfá a mi bérelt lakásaink mesésen rossz kályhaszerkezete és kéményrendszere szerint, magyárosan szólva, meg se kottyan.

De nemcsak a fa, hanem a szén ára is emelkedik, de meg szénnel csakis az erre berendezett kályhákban lehet fűteni; nem is szólva arról, hogy néha napokon át sem lehet szénét kapni, mint az tavaly is megesett, a fafuvaroztatás és

favágás pedig oly sok költséggel és bosszúsággal jár, hogy egy csöppet sem csodálkozunk, ha sokan nagy aggodalommal néznek a tél elé.

Legokosabban cselekszünk akkor, ha **gázkályhával** szereljük fel lakásunkat. Ez esetben nem kell bajlódni a fa és szén beszerzésével, nem bosszantanak bennünket a favágók horribilis követelésekkel, nem piszkoljuk el lakásunkat szénporral és egyenletes melegségben tarthatjuk szobáinkat. És mindezen előnnyel szemben egy fillérrel se kerül többbe a gázfűtés és nem is veszedelmes, mert ha esetleg gázömlés történnék, a kémény a mérges gázt kihuzza.

Debreczen sz. kir. város világítási vállalata teljesen be van rendezve gázkályhákra és azok beállítására. Olcsó árban elvégez minden munkát és az általa szállított gázkályhák nemcsak célszerűek, hanem csinosak és ékesítik a szobát. Kiki beszerezhet magának olcsóbb, vagy drágább gázkályhát, a legolcsóbb éppen úgy melegít, mint a legdrágább. Estéknként vagy alkonyatkor bevilágítja diszkrét fényével az egész szobát és vissza viszi gondolatunkat a régi időbe, mikor nagyapáink házában kandallóban robogott az akkor olcsó hasábfá. Így tehát a célszerűséghez még egy kevés poézis is járul, emlékezés a multra, mikor olcsóbb és jobb világot éltünk.

Nem ajánlhatjuk eléggé olvasóink figyelmébe a gázkályhák beszerzését, sok bosszúságtól lesz az megkímélve, aki szakít az előítéletekkel és a fűtés eme modern eszközét viszi házába. Emellett egy fillérrel sem fog fűtésre többet költeni, mintha drágán veszi a fát és a szobát, falakat pusztító, a tüdőre pedig ártalmas szénét. Mérsékelheti a szoba levegőjét tetszése szerint, nem kell órákig várnia, míg a kályha és szoba felmelegszik, hanem pár perc múlva barátságos meleget varázsolhat lakásába és csak akkor gyújtja fel a lángokat, mikor azokra éppen szüksége van.

A gázkályhák beállítása szintén egyik védekezési mód lévén a drága fa- és szénárak ellen, melegen ajánljuk olvasóinknak és a város közönségének ezen célszerű és olcsó fűtési eszköz beszerzését.

Debreczen sz. kir. város világítási vállalata a hozzá érkező megkereséseket és megrendeléseket készséggel elintézi, illetve teljesíti olcsón és szakszerűen.

K. Á.

Hirek.

— **Mi volt a mostani postaépület helyén.** Olvasóink a helyi lapokból bizonyára tudják, hogy városunkban tervbe van véve egy posta- és pénzügyi palota felállítása. Tárgyalások is folynak már a művek létesítésére, az ügy azonban még sok megbeszélést és a várostól bizonyára áldozatot is kívánnak annak idején.

Nem érdektelen itt, ezen tervekkel kapcsolatban megemlíteni, hogy a város 1856-ban a mostani postaépületet az államnak adta zsandárkaszárnya céljaira. A levéltárban őrzött szerződés szerint a szerződő felek: voltak a helytartótanács képviselőiben Reviczky Menyhért, a város képviselőiben pedig Csorba János polgármester. Debreczen város a szerződés szerint a Piac-utcai 2142. sz. házas-

telket (az ugynevezett Baranyi-házat), mely 20,000 forintba volt becsülve, átadta a zsandárság részére kaszárnyának, oly feltétellel, hogy az ugynevezett házutáni földje a város tulajdona marad és ha a város idők multával vissza öhajítja venni ezen telket, ez jogában fog állani, de tartozik egy alkalmas épületet adni cserébe, habár nem is oly előkelő és forgalmas helyen, mint ahol a Baranyi-ház áll. A helytartótanács, valamint a város a szerződést aláírták és a zsandárság elfogadta a nevezett épületet, mely most a kincstár tulajdona.

Most csak ennyit akarunk a ház történetére megjegyezni. Legközelebb elmondjuk a Baranyi-ház további sorsát és nem kételkedünk, hogy az általunk felhozandó okmányok siettetni fogják a posta- és pénzügyi palota kérdésének megoldását.

— **Gyógyszertár megnyitás.** Aranyi S. Árpád f. hónap 5-én megnyitotta új gyógyszertárát a Külsővásár-tér 7. sz. alatt.

— **Hírek a városi muzeumból.** Debreczen város muzeuma közelebb igen érdekes s archaeologiai szempontból becses bronzkori tárgyakkal gyarapodott vétel útján, a föld tulajdonosa pedig a leletből őt illető részről muzeumunk javára önként lemondott. A kincset Debreczen szomszédságában találták földforgatáskor. Áll pedig a depos lelet egy pronzkardból, mely pengéjének szokatlanul gazdag diszitése és markolatának romboid idomu záródása által általános feltűnést fog kelteni az archaeologusok között; továbbá egy hasonló módon és izléssel diszített korongos harcifejszéből, amely a híres gaurai fejszékkel rokon; egy másik ugyanilyen, de diszitetlen harcifejszéből; egy szintén ritka alaku szépen cifrázott fejszéből és még nyolc darab különféle nagyságu egyszerű harci csákányból. Mind a 12 darab teljesen ép. — Tegnap kedves látogatói voltak a muzeumnak. A ref. felsőbb leányiskola II. osztálya Rácz Erzsébet tanárnő vezetése alatt nézte meg a muzeumot, ahol a muzeum őre kalauzolta őket s magyarázta meg a legnevezetesebb muzeumi tárgyakat. A városi muzeum elkészült a Mélius Péter sirja keresését ismertető jelentéssel s azt tegnap megküldötte a város és egyház által alakított bizottság tagjainak. A jelentés nem elégszik meg a fellásott sírok és talált régiségek leírásával, hanem kimerítő történetét adja a Mélius halála 300-ik évfordulója-kor, 1873-ban idevonatkozólag megindult mozgalomnak s kritikailag foglalkozik mindama történelmi nehézségű kérdésekkel, amelyeket Révész Imre Méliusz és társa sirhelyeit illetőleg a Figyelmeztető 1875. évi folyamában felvetett, de amelynek megfejtésére azóta mind máig senki sem gondolt. A muzeum jelentése, amelyhez több magyarázó rajz s térkép van mellékelve, még csak a magán levéltárból való tegrégibb térképek után is, e kérdésekre is megfelel.

— **Olvassunk-e az ágyban?** Az ágyban való olvasás, írja egy angol orvos, tulajdonképpen az egészség fényüzése, csak úgy, mint a hideg fürdő reggel. Van, aki elég egészséges, hogy megtehesse, de ha tuloz vele az ember, könnyen meg is árt. Sok ember erősen izgatott lefekvés idején, idege feszült, gondolatai egymást kergetik s ha mindjárt eloltja a gyertyát, nagyon sokáig nem tud aludni a sötétben. Az ilyen embert egy félórai ágyban való olvasás némileg lecsillapítja, sőt gyakran valóságos jótétemény is ez az idegeire. Nem sza-

bad azonban sokáig olvasni s az olvasás ideje alatt kellő és helyes irányból jövő világosság legyen.

— **Németh András gyásza.** Mélységes csapás érte Németh András városi bizottsági tagot, az Arany Bika bérlőjét. A Gondviselés elszólította mellőle lelkének felét, hűséges, gondos élettársát. A jó asszony, ki családjának élt, napestig fáradozott, hogy megossza és megkönnyítse férjének gondjait. Áldott lelkü, meleg szivü asszony volt, lótevője a szegényeknek, pártfogója minden szépnek és nemesnek. Amily szorgalommal intézte házának dolgait, épp oly szeretettel csüggött nemcsak édes gyermekén, hanem azokon is, kik az ő szive közelében találtak fel második édes anyjukat. Egész élete a nagy kötelességek teljesítéséből állott, nem engedett magának pihenést. Ezer gondja közepett azonban megőrizte lelkének üdeségét, jó kedélyét. Kedves modoru, szép műveltségü urasszony volt, aki bár tehette volna, sohasem pihent, lankadást nem ismerő buzgalommal építgetve a családi boldogság erős várát. Méltán könyezték ravatalánál őt szerető és megbecsülő férje és gyermekei. Veszteségüket az első pillanatban nem pótolhatja semmi és csakis a megboldogult tisztelőitől jövő igaz részvét adhat némi vigasztalást szivsebükre.

A megboldogult temetése nagy részvét mellett ment végbe folyó hó 4-ikén, a katolikus egyház gyászpompájával. Szebbnél-szebb koszoruk borították a ravatalt és városunk nagy közönsége igaz részvéttel bucsuzott el az elhunyt jó asszonytól, ki hivatását mint anya és feleség nemesen töltötte be.

Az Ur kegyelme legyen vigasztaló az ő itt-hagyott szerettei részére, míg a megboldogult találja fel hitének jutalmát, a boldogságos nyugalmat ott a tulvilágban. Áldás emlékezetére!

Magasan vezetett villany-sodronyok veszedelme elszakadásakor. Már több ízben nagy szerencsétlenséget okozott a magasan vezetett villany-drótok elszakadása. A lelógó drót-huzal ha esetleg embert vagy állatot megérintett, nemcsak veszedelmes égési sebet, hanem halált is okozott. Ott pedig, ahol telefon-drótokra esett, a nagy villanyáram a vékonyabb vezetékét és magát a telefon gépeket tette tönkre. Ezeknek a veszedelmeknek elhárítására Gould mérnök igen egyszerű szerkezetű védőkészüléket szerkesztett, miáltal az elszakadt dróthuzal nem okozhat szerencsétlenséget. A védőkészüléknek két karja van, amelyek kampósan végződnek. Ha a védőkészüléket a villany-drótokat tartó oszlopra erősítik és a kifeszített huzalt horgos végükkel belekapcsolják, akkor bárhol el is szakad a drót rögtön leesik, de abban a pillanatban villanyáramtól kikapcsolódik és minden veszedelem nélkül érinthető meg. Hogy a biztonsági készülék meg ne rozsdásodjék, horgai be vannak aranyozva, miáltal a villanyáram vezetésében semmi fennakadás nem történhetik. Az amerikai villanyos vaspályák a Gould-féle biztonsági készülékekkel szerelték fel áramvezető magas huzalaikat és azóta nem is fordul elő drótelszakadási szerencsétlenség.

A fővárosi tisztviselők új nyugdíjszabályzata. Rényi Dezső fővárosi tanácsnok most készült el a fővárosi tisztviselők nyugdíjszabályzatát módosító tervezettel, amelyet hétfőn terjesztett be a tanácshoz. A tervezet úgy a közigazgatási, mint a közoktatási személyzet ellátási ügyeit felöleli. Legfontosabb intézkedése a nyugdíjalap kérdésének a megoldása, mert enélkül a szabályzat revíziója keresztülvihetetlen. A nyugdíjalap ma 7 millió

korona. Ezt a vagyont a javaslat beolvasztja a községi alapba, mely ezentul az összes nyudijköltségeket viselni fogja. Előnye ennek az intézkedésnek az, hogy a főváros szabadon rendelkezik a 7 millió koronányi vagyonnal és annak kamataival, amelyeket eddig felerészben tőkésíteni kellett. A másik előnye pedig abban áll, hogy a személyzet által fizetett nyugdíjárulások, amelyeket eddig szintén tőkésíteni kellett, ezentul a községi alap pénztárába fognak befolyjni, vagyis elkölthetőkké válnak. Ily módon a községi alap évenként néhány százezer korona új jövedelemre tesz szert, tehát átmenetileg jelentékeny megtakarításokat ér el azon a révén, hogy eddig ellenszolgáltatás nélkül volt kénytelen fedezni a nyugdíjadiadások 86 százalékát, míg most a kiadásokkal szemben bevétele is lesz. A szabályzat konkrét intézkedéseiből kiemeljük, hogy a teljes nyugdíjra jogosító szolgálati idő 35 évben van tervezve, úgy ahogy ezt már az osztrák hivatalnokokra nézve 1907 április 1-én életbeléptették. A szabályzat hosszú indokolásban fejtegeti, hogy a 40 éves szolgálat a mai viszonyok között, amikor a hivatalnokok nagyobb átlaga az eddiginél jóval idősebb korban kezdi meg a sokkal intenzívebbé és fárasztóbbá vált közszolgálatot, csak elvétve fordul elő és hovatovább ritkább lesz, nincs tehát értelme annak, hogy ezt az idejét mult rendszert fentartsák. A kezdő nyugdíj tíz évi szolgálat után a fizetés 50 százalékában van tervezve, amihez azután minden szolgálati év után további 2 százalék járul. Az özvegy férje nyugdíjának felét kapja. Ily irányban, illetve ilyen vezetelvek figyelembevételével kellene módosítani a mi nyugdíj szabályzatunkat is.

Zsidó polgármester Rómában. Mióta a zsidóság egybeolvadása a világ nagy nemzeteivel megkezdődött, izraelita vallású embert nem ért még olyan kitüntetés, mint most Rómában, Onnan jelentik ugyanis, hogy a város községtanácsa hatvan szavazattal tizenkettő ellenében a zsidó vallású Ernesto Nathant választotta polgármesterré. A Nathan-család már az olasz szabadságharcban is szerepelt. Mazzininek, a nagy olasz agitátornak, londoni önkéntes száműzetése alkalmával leghivebb barátja és támogatója az angol Nathan volt, akinek azóta olasz honpolgárok lettek utódai később is nagy tisztelői voltak a nagy szabadsághősnek. Ernesto Nathan, akit ma az a nagy kitüntetés ért, hogy az örök város polgármesterévé választották, már buzgó királypárti. Nathan megválasztása a klerikálisok előtt nyílt kihívásnak tűnik fel, habár ezt nyíltan nem is haggoztatták. Ugyanis Nathan még három évvel ezelőtt is az olasz szabadsághős páholy nagymestere volt és vallására nézve zsidó. Azt azondan a klerikálisok is elismerik, hogy Nathan puritan jellemű ember és a polgárság a legnagyobb bizalommal viseltetik iránta. Tevékenységétől alapos javulást várnak a város ügykezelésén és közigazgatási életében; amelyek ma semmiképen sem felelnek meg egy nagy város életének.

Szerkesztői üzenetek.

Városok Lapja. A kívánt szabályrendeletet küldöm.
Olvasó. A cikkelyt lapunk felelős szerkesztője írta és az abban foglaltakért helyt áll. A másik cikkely írója nem kívánja magát megnevezni.

M. Budapest. A Magyarország legközelebbi számai egyikében a Közgazdaság rovatban fog megjelenni. Méltóztassék a nevezett lapot figyelemmel kísérni.

Gazda. Nem szolgálhatunk vele; méltóztassék Rácz Lajos gazd. titkár urhoz fordulni, ki a legnagyobb előzékenységgel ad felvilágosítást.

Figyelő. A beküldött cikkely későn érkezett; a jövő számban azonban készséggel közöljük.

Kételkedő. Ne tessék kételkedni és a laikusok beszédére hallgatni. Lesz ott viz bőven. Hogy a munkálatok lassan haladnak, annak sok oka közül csak egyet említnék fel: a szállítási mizériákat, amelyek azonban már javulnak.

33,789.
1907. sz.

M. kir. államvasutak üzletvezetősége Debreczenben.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak debreczeni üzletvezetősége a vonalai részére az 1908. évben szükséges pályafentartási faanyag szállítására ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1908. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiség lesz szükséges:

Erdei fenyő deszka	1.5 m ³
Jegenye " "	205.0 "
Luc " "	17.0 "
Szélmentsetlen jegenye fenyő deszka	118.0 "
Faragott erdei fenyőfa	4.3 "
Faragott jegenye fenyőfa 12 m. hosszig	235.0 "
" tölgyfa 4 m. "	242.0 "
" " 4-7 m. "	180.0 "
" " 7-9 m. "	1.0 "
Vágott lécs tölgyfából	10556.0 "
" " puhafából	91594.0 "
Kerítési oszlop tölgyfából 250-18 cm.	1804.0 drb
" " " 250-20 "	200.0 "
Távirda oszlop 6-5 m. h. tölgyfából	350.0 "
" " 8 m. h. "	100.0 "
" " 8 m. h. fenyőfából	
kőszénkátránnyal telítve	150.0 "
Távirda oszlop 10 m. h. fenyőfából	
kőszénkátránnyal telítve	50.0 "
Jegenye fenyőfa palló	196.0 m ³
Luc " "	10.0 "
Tölgyfa " "	165.0 "
Kemény szálfá " "	10.0 "
Puha szálfá " "	128.0 "

Az 1908. évre szükséges faneműek ugyanazon év április hó végéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1908. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozással szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fáknál 10%-al többet is rendelhessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztett ajánlatok legkésőbb 1907. évi december hó 10-én déli 12 óráig nyújtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. osztályához, a bánatpénz pedig 1907. év december hó 9-én déli 12 óráig teendő le nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A pályázati feltételek és méretjegyzék minden üzletvezetőségnél megtekinthetők és a debreczeni üzletvezetőségnél díjtalanul kaphatók.

A szállítási feltételek, ugymint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek minden üzletvezetőségnél megtekinthetők és készpénzfizetés mellett az igazgatóság nyomtatványtárából megszerezhetők. (Andrássy-ut 73-75.)

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá azok, amelyek elkésve érkeznek, vagy távirati uton tételnek és amelyekre nézve bánatpénz nem tétel, figyelembe nem fognak vétetni.

Magy. kir. államvasutak
üzletvezetősége Debreczen.

(Utánnomás nem díjaztatik.)